

Hunfalvy Pál – emléktábla-avatás

Ma a legméltóbb helyen, szülőfalujában leplezzük le Hunfalvy (született Hunsdorfer) Pál nyelvésznek és etnográfusnak, az MTA tagjának az emléktábláját.

Hunfalvy Pál 1810. március 12-én született Nagyszalókon, Miskolcon és Késmárkon folytatott filozófiai, jogtudományi és teológiai tanulmányokat. Utána egy ideig nevelő volt, majd 1838-ban ügyvéd lett, és 1842-től a késmárki evangélikus kollégium tanára és igazgatója is. Az 1848/49-es szabadságharcban az Országgyűlés tagja. A szabadságharc bukása után egy ideig visszavonult a közélettől. 1850-ben amnesztiát kapott. 1851-től az MTA főkönyvtárosa, 1865 után országgyűlési képviselő. 1842-től a Kisfaludy Társaság tagja. 1841-ben az MTA levelező, 1858-ban pedig rendes tagjává választotta. Ezen kívül tagja volt több külföldi tudományos társaságnak. 1856-ban megindította az első magyar nyelvészeti szakfolyóiratot, a Magyar Nyelvészetet. 1862 és 1874 között a Nyelvtudományi Közlemények és a Magyar Néprajzi Társaság elnöke volt. 1891. november 30-án hunyt el Budapesten.

Nyelvészzel 1840-ben kezdett foglalkozni. A magyar összehasonlító nyelvtudomány egyik megalapítója. Sokat vitázott Vámbéry Árminnal, aki a magyarnak a török nyelvekkel való rokonságát vallotta. E vita volt a híres ugor-török háború, és ebben Hunfalvy a finnugor nyelvrokonság mellett foglalt állást, és végleg tisztázta a magyar nyelv helyét a finnugor nyelvrokonságban. Mint történettudós belátta, hogy a magyarság eredetének és őstörténetének földterítésében az összehasonlító nyelvtudománytól várhatunk legtöbbet, mert e tekintetben a nyelvek a legbizonyosabb tanúk. Hunfalvy a nyelvészetet végső soron eszköznek tekintette legkedvesebb diszciplínájá, az őstörténet kutatásában. Erről ezt írta 1864-ben: „Bármely nemzet eredetét kétféle eszközök segítségével kell keresni, mivel azt csak is azokkal lehet megtalálni, ha megtalálható. A segédeszközök egyik fele a rokonyelvek tárházaiban van lerakva, melyet azokból ki kell szedni.”

Hunfalvy életművének élesen kirajzolódó vonulatát alkotják a néprajz és a folklór tárgykörébe tartozó tanulmányai. Ez irányú tevékenysége – a Hunfalvy által kívánatosnak vélt „embertudomány” – körvonalai 1844 és 1856 között formálódtak ki. 1850-ben fogalmazta meg azt a gondolatát, hogy a társadalom és a nemzet kapcsolatából következően külön tudományszakot kell alapítani a társadalom, és külön szakot az etnikum vizsgálatára. Csak ezektől együttesen várható a nemzeti társadalom megfelelő leírása. Felfogásában a társadalom – mint állandó fejlődési folyamatban levő emberi kapcsolatrendszer – univerzális. Szerinte a

társadalom mindig nemzeti formában realizálódik, a nemzeti nyelv, gondolkodás, tudomány adja meg folytonosságának lehetőségét. Társadalom és nemzet – két egymástól soha el nem választható jelenség. A magyarságot ezért nem tekintette nyelvében és kultúrájában ősidők óta változatlanoknak, hanem a történelem folyamán változó, sok néppel érintkező és vegyülő, a nyelvi és kulturális kölcsönhatások által is fejlődő etnikus társadalomnak fogta fel.

Hunfalvynak ezen gondolataiban is felfedezhető a Zipser eredetéből fakadó világszemlélet, amelyet volt szülőfaluja is haszonnal gyümölcsöztethet a Tatra közelségéből adódó idegenforgalom fellendítése céljából. Ez az emléktábla lehet ehhez az egyik orientációs pont.